

Noot bij de zaak TV Vest (EHRM 11 december 2008, appl. 21132/05)

1. Deze zaak gaat over een algemeen verbod om politieke reclame op radio en televisie te maken dat in Noorwegen van kracht is. Het gaat om een kleine partij die voor gepensioneerden opkomt (Rogaland Pensjonistparti) die wilde adverteren op TV Vest, een omroepstation. TV Vest zond de politieke boodschap uit, maar kreeg een boete opgelegd van de Noorse Media Autoriteit wegens overtreding van het bestaande verbod. De hoogste Noorse rechter laat met een verdeelde beslissing de boeteoplegging in stand. De meerderheid- en minderheidsopinie van de hoogste Noorse rechters maakt zichtbaar dat de rechters in hun discussie koersten tussen twee precedenten van het EHRM. Enerzijds is dat de zaak Vgt Verein gegen Tierfabriken/Zwitserland ([EHRM 28 juni 2001](#), NJ 2002, 181, [m.nt. EJD](#)). In die zaak oordeelde het EHRM dat de weigering van de Zwitserse omroep een spotje tegen intensieve varkenshouderijen afkomstig van een Zwitserse dierenactiegroep uit te zenden, in het licht van de in Zwitserland bestaande monopolie situatie op het gebied van televisiereclame, in strijd was met artikel 10 EVRM. Anderzijds is dat de zaak Murphy/Ierland ([EHRM 10 juli 2003](#), NJ 2007, 177, [m.nt. EJD](#)). In die zaak ging het om een bestaand verbod in Ierland om op televisie religieuze reclame te maken. Het Hof oordeelde, in het voetspoor van zijn jurisprudentie dat verdragstaten in kwesties van religie en zeden een grote beleidsvrijheid ('margin of appreciation') hebben, zodat het Ierse verbod niet in strijd kwam met het verdrag. De meerderheid van de Noorse rechters vond dat de TV Vest zaak daar tussen in lag, mede gelet op het feit dat er binnen Europa over deze kwestie geen consensus bestaat (een aantal landen kennen een verbod op het maken van politieke reclame in de omroep, een aantal, waaronder Nederland, niet). Verder beriepen zij zich op artikel 3 van het Eerste Protocol bij het Verdrag dat volgens vaste jurisprudentie van het Hof grote beleidsvrijheid geeft bij het inrichten van vrije verkiezingen.
2. Het EHRM fluit de meerderheid van de hoogste Noorse rechters in hun uitleg van de jurisprudentie van het EHRM terug. Een algeheel verbod op het maken van politieke reclame op radio en televisie is in strijd met artikel 10 EVRM. De rechtvaardiging die meestal voor het bestaan van dit soort verboden wordt gegeven is dat betaalde politieke reclame de 'equality of arms' in de verkiezingsstrijd kan verstoren, omdat partijen of instellingen met kapitaal in het voordeel kunnen zijn. Ook kan zij een ongewenste invloed op de uitkomst van verkiezingen hebben omdat stemmen of kandidaten kunnen worden 'gekocht'. Op zich kunnen dit volgens het Hof legitieme redenen zijn (zie overweging 70 in dit arrest), maar ze zullen altijd aan de concrete situatie moeten worden getoetst (zie verder mijn noot bij Vgt tegen Tierfabriken). In het onderhavige geval laat het Hof meewegen dat de gevestigde politieke partijen in politieke- en nieuwsrubrieken al veel media-aandacht kunnen genereren. Kleine nog niet in het parlement vertegenwoordigde partijen genieten dat voordeel niet (overweging 73). Daarbij

komt dat de mogelijk bij de bevolking bestaand religieuze gevoeligheden in dit geval niet bestaan. Het beroep op artikel 3 van het Protocol passeert het Hof in zijn proportionaliteitstest (overwegingen 65 en 66), omdat het verbod absoluut was en niet toegesneden op verkiezingen.

3. Voor de Nederlandse regelingen rond politieke reclame verwijs ik naar mijn noot bij Vgt tegen Tierfabriken. Op 21 januari van dit jaar deed het Amerikaanse Supreme Court een uitspraak in de zaak Citizens United vs Federal Election Commission (558 US 2010, <http://www.scotusblog.com/wp-content/uploads/2010/01/citizens-opinion.pdf>). In een verdeelde beslissing draaide het zijn beslissing terug in de zaak Austin waarin beperkingen op sponsoring van mediacampagnes in verkiezingstijd niet in strijd achtte met het First Amendment. De meerderheid vond beperkingen voor ondernemingen rechtstreeks politieke partijen in mediacampagnes financieel te steunen nu wel in strijd met de First Amendment. De minderheidsopinie (geschreven door Stevens en gedeeld door Breyer, Ginsburg en de nieuwe rechter Sotomayor) vindt dat de argumenten op beperkingen op sponsoring van media verkiezingscampagnes nog steeds staan. Over de dreiging van corruptie bij verkiezingen schrijft Stevens:

‘Corruption can take many forms. Bribery may be the paradigm case. But the difference between selling a vote and selling access is a matter of degree, not kind. And selling access is not qualitatively different from giving special preference to those who spent money on one’s behalf.’

Egbert Dommering